

سَمِيعُ الْغُيُوبِ الْحَمْدُ

منظومه آسیب‌های اجتماعی

رهیافتی به منظومه فکری مقام معظم رهبری
پیرامون آسیب‌های اجتماعی

نویسنده: صدیقه خانی
زیر نظر علی خاک‌رنگین

بسمه تعالی

سرشناسه: خانی، صدیقه، ۱۳۶۲-

عنوان و نام پدیدآور: منظومه آسیب‌های اجتماعی:
رهیافتی به منظومه فکری مقام معظم رهبری پیرامون
آسیب‌های اجتماعی/

نویسنده: صدیقه خانی، زیر نظر علی خاک‌رنگین
مشخصات نشر: اصفهان؛ ژرفای شناخت، ۱۴۰۳
مشخصات ظاهری: ۲۲۳ ص

شابک: ۳-۴-۹۱۵۳۵-۶۲۲-۹۷۸-

موضوع: انحراف اجتماعی، مسائل اجتماعی
موضوع: Deviant behavior, Social problems

سرشناسه افزوده: خاک‌رنگین، علی، ۱۳۶۲-

رده‌بندی کنگره: HMA۱۱

رده‌بندی دیویی: ۳۰۲/۵۴۲

شماره کتابشناسی ملی: ۹۸۵۷۹۲۰

چاپ اول، زمستان ۱۴۰۳/ ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰/۰۰۰ تومان

نشر ژرفای شناخت

@Zharfaye_Shenakht

فهرست مطالب

مقدمه.....	۹
فصل اول: چیستی، چرایی، اهمیت و ضرورت.....	۱۳
فصل دوم: انواع آسیب‌ها، توصیف و توصیه‌ها.....	۵۱
اعتیاد و مواد مخدر.....	۵۳
توصیف وضعیت.....	۵۳
توصیه‌ها.....	۶۲
خودکشی و قتل.....	۶۹
توصیف وضعیت.....	۶۹
توصیه‌ها.....	۷۵
طلاق.....	۷۹
توصیف وضعیت.....	۷۹
توصیه‌ها.....	۸۹
تجمل و تجمل‌گرایی.....	۹۴
توصیف وضعیت.....	۹۴
توصیه‌ها.....	۹۷

علاج آسیب‌ها سوق داد. دولت به تنهایی قادر به رفع آسیب‌های اجتماعی نیست و نیازمندیم تا با مشارکت گروه‌های مردمی و تخصصی، برنامه‌ها و راهکارهای مناسبی را برای مقابله با آسیب‌ها اجرا کنیم.

در نهایت، باید به مسئله آسیب‌های اجتماعی با مسئولیت بیشتری نگاه کنیم و تلاش بیشتری برای مهار و برطرف کردن آن‌ها انجام دهیم. همچنین، مسئولین باید مردم را به عنوان عائله خودشان در نظر بگیرند و به مسئله آسیب‌های اجتماعی با توجه به اینکه اگر در داخل خانواده خود وجود داشته باشد چگونه رفتار می‌کنند، نگاه کنند. (رهبر انقلاب، در نشست تصمیم‌گیری درباره آسیب‌های اجتماعی با مسئولان عالی نظام، ۱۳۹۵/۰۲/۱۱).

رهبر معظم انقلاب با تشکیل چهار جلسه رسمی درباره آسیب‌های اجتماعی، دغدغه‌های اجتماعی را بر همگان آشکار کرده است. محققان و انقلابیان به دنبال گره‌گشایی از این مسئله هستند تا به تغییر فضای جامعه و نزدیک شدن زندگی مردم به معیارهای اسلامی و انقلابی کمک کنند. آسیب‌های اجتماعی مسئله‌ای ملی است و حل آن نیازمند بهره‌گیری از ظرفیت معرفتی و علمی انقلاب است.

علوم انسانی غربی بر مبنای علوم اجتماعی خود راه‌حل‌هایی برای این آسیب‌ها پیشنهاد کرده است؛ ولی از آنجاکه وضع اجتماع ما به مثابه جامعه اسلامی با آنان متفاوت است نمی‌تواند به طور کامل راه‌حل‌هایی برای جامعه اسلامی ارائه کند، بنابراین نیاز به نظریه‌پردازی اسلامی است. برای برطرف کردن آسیب‌های اجتماعی نیازمند راه‌حل‌های اسلامی هستیم که بر اساس آن، نسخه‌پردازی و تجویز کنیم. برای انجام این کار، نقشه‌ای برای تشکیل منظومه و ساختار مسائل مرتبط با اسلام و آسیب‌های اجتماعی لازم است. همچنین،

باید از منظر اسلامی به این موضوع نگرسته شود و حساسیت‌ها و جهت‌گیری‌های اسلامی مدنظر قرار گیرند. از این رو جامعه ما باید خود به‌طور مستقل به نظریه‌پردازی در این زمینه با توجه به مبانی اسلامی پرداخته و راه درمان و علاج آسیب‌های اجتماعی را از منابع اسلامی یافته و تجویز نماید. هر چه به موضوع آسیب‌های اجتماعی از «منظر اسلامی» توجه شود و حساسیت‌ها و جهت‌گیری‌های اسلامی، مبنا و اصل قلمداد شود از گرفتار شدن در آفت‌ها و بیماری‌هایی که جوامع غربی را در مرداب فروبرده است مصون خواهیم ماند.

طرحی که در اینجا پیشنهاد می‌شود، به تجزیه و تحلیل مسائل مرتبط با اسلام و آسیب‌های اجتماعی می‌پردازد. این طرح نیازمند ارتباط بین مسائل مختلف و ساختاربندی مناسب آن‌ها است. همچنین، باید به‌طور جدی به مسائل اجتماعی اسلامی نگاه کرد و از آن‌ها به‌عنوان مبنایی برای تصمیم‌گیری استفاده کرد. این طرح نیازمند استفاده از ظرفیت‌های معرفتی و علمی انقلاب است تا بتواند به مسائل اجتماعی پاسخ دهد و بهبود جامعه را ایجاد کند. با اجرای این طرح، می‌توان به راه‌حلی برای آسیب‌های اجتماعی رسید و تغییرات مثبتی در جامعه ایجاد کرد.

در تحلیل آسیب‌های اجتماعی نیاز به توجه به مباحث نظری و مفاهیم اسلامی است. برای اصلاح جامعه و برطرف کردن آسیب‌ها، نباید فقط به برداشت‌ها و تحلیل‌های غربی اکتفا کرد، بلکه به تحقیقات عینی و میدانی نیاز است. نظریه‌های غربی دربارهٔ آسیب‌های اجتماعی ممکن است با دیدگاه اسلامی تفاوت داشته باشند و بنابراین باید به تحلیل و چارچوب‌سازی مستقل اسلامی پردازیم. همچنین، باید گفت که بین مسئله اجتماعی و آسیب

اجتماعی تفاوت وجود دارد. آسیب اجتماعی زمانی رخ می‌دهد که یک واقعیت اجتماعی با هنجارهای جامعه در تضاد باشد و با ارزش‌های الهی و دینی ناسازگار باشد. همچنین، آسیب اجتماعی یک واقعیت اجتماعی است که در جامعه و در افراد زیادی مشاهده می‌شود و نه فقط محدود به افراد اندکی است. پس برای تحلیل آسیب‌های اجتماعی، نباید فقط به جامعه توجه کرد؛ بلکه به بُعد و صورت اجتماعی و تأثیر آن بر افراد نیز نیاز است.

اصطلاح آسیب اجتماعی، از این‌رو که یک واقعیت اجتماعی با هنجارهای جامعه در تعارض و ناسازگاری آسیب‌ناپذیر می‌شود. از نگاه الهی، خدای متعال معیار و ملاک ارزیابی جهان اجتماعی است نه خود جامعه. چراکه جامعه، مبدأ ارزش‌ها نیست و ارزش‌های متداول و حتی غالب در جامعه، به‌طور ضروری، مطلوب و انسانی نیستند و نمی‌توان آنچه که با هنجارهای اجتماعی، مخالفت دارد، آسیب اجتماعی نامید. گاهی با اینکه ارزش‌های ضدانسانی و طاغوتی در جامعه‌ای حاکم و همگان به چنین ارزش‌هایی پایبند هستند، اما اقلیتی محدود، راه متفاوتی را برگزیده و تسلیم وضع اجتماعی نشده باشند. در این موارد، نمی‌توان گفت این اقلیت، دچار آسیب‌اند و آن اکثریت، مبنا و معیار؛ بنابراین، آسیب اجتماعی را باید واقعیتی شمرد که با ارزش‌های الهی و دینی، ناسازگار باشند. از سوی دیگر آسیب اجتماعی، واقعیتی اجتماعی است نه فردی. آسیب باید به یک جریان اجتماعی تبدیل شده باشند و در افراد زیادی، مشاهده شود، اجتماعی در مقابل لفظ فردی قرار دارد و ناظر به واقعیت‌هایی است که بُعد و صورت اجتماعی یافته است. پایان

اللهم عجل لولیک الفرج

فهرست منابع

❦ قرآن کریم

❦ صحیفه‌ی سجّادیه

❦ مفاتیح الجنان

۱. ابن بابویه (شیخ صدوق)، محمد بن علی، قم: موسسه نشر الاسلامی، ۱۴۱۶ هـ ق.

۲. بحرانی، یوسف بن احمد، الکشکول، بیروت: دار و مكتبة الهلال، ۱۹۹۸ م.

۳. برناردز، جان، درآمدی به مطالعات خانواده، ترجمه ی حسین قاضیان، تهران: نشر نی، ۱۳۸۴.

۴. خامنه‌ای، علی، بیان قرآن، موسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای، تهران: انتشارات انقلاب اسلامی، ۱۳۹۸ هـ ش.

۵. خامنه‌ای، علی، جایگاه و مسائل زنان در فرهنگ اسلام و تجدد، مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای، تهران: انتشارات انقلاب اسلامی، ۱۳۹۸ هـ ش.

۶. خمینی، روح الله، صحیفه امام، تهران: انتشارات مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، ۱۳۷۸.

۷. خمینی، روح الله، هندسه‌ی انقلاب، مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای، تهران: انتشارات انقلاب اسلامی، نهضت نرم افزاری، ۱۳۹۷ هـ ش.

۸. دیلمی، حسن بن محمد، ارشاد القلوب، قم: شریف الرضی، ۱۳۶۸.

۹. شعیری، تاج‌الدین، جامع‌الخبار، قم: انتشارات رضی، ۱۳۶۳.
۱۰. شهسواری، حسین، درد مشترک، مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای، تهران: انتشارات انقلاب اسلامی، نهضت نرم‌افزاری، ۱۳۹۷ ه.ش.
۱۱. طوسی، محمد بن حسن، تهذیب الاحکام، تهران: انتشارات دارالکتب الإسلامية، چاپ چهارم، ۱۳۶۴ ش.
۱۲. عبداللهی، محمد، آسیب‌های اجتماعی و روند تحول آن در ایران. مقالات اولین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی در ایران، تهران: انتشارات انجمن جامعه‌شناسی ایران، ۱۳۸۱.
۱۳. کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، تهران: دارکتب الاسلامیه، ۱۳۶۳ ه.ش.
۱۴. مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی، بحارالانوار، بیروت داراحیاء التراث العربی، ۱۳۶۰ ه.ش.
۱۵. مقالاتی از اندیشه‌نامه‌ی انقلاب اسلامی، مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای، تهران: انتشارات انقلاب اسلامی، نهضت نرم‌افزاری، ۱۳۹۸ ه.ش.
۱۶. مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، روزنه‌ای به آگاهی، مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای، تهران: انتشارات انقلاب اسلامی، نهضت نرم‌افزاری، ۱۳۹۶ ه.ش.
۱۷. نرم‌افزار حدیث ولایت، مجموعه بیانات و پیام‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای (مد ظله العالی) و آثار انتشارات انقلاب اسلامی، مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی، ۱۳۸۹.